@ΣΗΔΕ ΙΡΙΔΑ
6ad60e369c383b58186cbb55
ΑΠ:269413
Υπογραφή: 19/10/26 21:47
Διανομή: 20/10/26 10:32

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΓΕΩΡΓΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΦΥΤΟΫΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΠΡΟΣ/ΚΟΙΝ.: Όπως ο Πίνακας Αποδεκτών

Ταχ. Δ/νση: Λεωφ. Ανδρέα Συγγρού 150
Ταχ. Κώδ.: 176 71 Καλλιθέα
Πληροφορίες: Χρ. Αραμπατζής
Τηλέφωνο: 210 928 7235
E-mail: charampatzis@minagric.gr

ΘΕΜΑ: **«Πρώτη εμφάνιση του επιβλαβούς οργανισμού καραντίνας προτεραιότητας *Xylella fastidiosa* subsp. *fastidiosa* στο Λουξεμβούργο – Επικρατούσα κατάσταση στην Ευρωπαϊκή Ένωση – Ενίσχυση των επίσημων ελέγχων στη διακίνηση φυτών-ξενιστών και ιδίως των φυτών υψηλού κινδύνου του άρθρου 25 παρ. 2 του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2020/1201»**

ΣΧΕΤ.:

1. Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2016/2031 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με προστατευτικά μέτρα κατά των επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών» (L 317/4, 23.11.2016), όπως ισχύει.
2. Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2017/625 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τους επίσημους ελέγχους (L 95/1, 7.4.2017), όπως ισχύει.
3. Ο Κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1702 της Επιτροπής για τον κατάλογο των επιβλαβών οργανισμών προτεραιότητας.
4. Ο Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2020/1201 της Επιτροπής «σχετικά με μέτρα για την πρόληψη της εισαγωγής και της εξάπλωσης του οργανισμού *Xylella fastidiosa* (Wells et al.) στην Ένωση» (L 269/2, 17.8.2020), όπως τροποποιήθηκε με τους Εκτελεστικούς Κανονισμούς (ΕΕ) 2021/1688, 2021/2130, 2023/1706, 2024/1320, 2024/2507 και 2025/2231 και ισχύει.
5. Ο ν. 2147/1952 (Α΄ 155), όπως ισχύει.
6. Το π.δ. 37/2021 (Α΄ 94).
7. Η ΚΥΑ 12681/352865/16-12-2021 (Β΄ 5931).
8. Η κοινοποίηση EUROPHYT-Outbreaks αρ. 3629 του Λουξεμβούργου (13/10/2026).

Στις 12 Οκτωβρίου 2026 το Λουξεμβούργο επιβεβαίωσε για πρώτη φορά την παρουσία του *Xylella fastidiosa* στο έδαφός του, σε αμπελώνα της κοιλάδας του Μοζέλα. **Είναι πλέον το πέμπτο κράτος μέλος με ενεργές εστίες του βακτηρίου και η πρώτη περίπτωση σε αμπελουργική ζώνη της βόρειας Ευρώπης**.

Η χώρα μας παραμένει απαλλαγμένη, όπως δείχνουν κάθε χρόνο οι επίσημες επισκοπήσεις. Το πιο ευάλωτο σημείο είναι τα φυτά προς φύτευση που φτάνουν από άλλα κράτη μέλη, συχνά χωρίς κανένα ορατό σύμπτωμα. Γι' αυτό, με το παρόν σας ενημερώνουμε για τη νέα εστία και για την εικόνα στην Ε.Ε, συνοψίζουμε τι ακριβώς προβλέπει ο Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2020/1201, όπως ισχύει, εστιάζουμε στα φυτά υψηλού κινδύνου και παρέχουμε χρηστικές οδηγίες για τους ελέγχους και την ενημέρωση των επαγγελματιών.

1. Η νέα εστία στο Λουξεμβούργο

Το υποείδος *X. fastidiosa* subsp. *fastidiosa*, που προκαλεί την ασθένεια του Pierce στην άμπελο, βρέθηκε σε φυτά *Vitis vinifera* αμπελώνα του Δήμου Mertert, στα σύνορα με τη Γερμανία. Ως τότε η χώρα δεν είχε καμία καταγραφή του βακτηρίου. Τα βασικά στοιχεία της κοινοποίησης είναι τα εξής:

Στοιχείο	Περιγραφή
Κοινοποίηση	EUROPHYT-Outbreaks αρ. 3629, 13.10.2026 (εθν. αρ. LU/SPV/2026/10)
Αρμόδια αρχή	Service de la Protection des Végétaux, ASTA
Τρόπος εντοπισμού	Επίσημη ετήσια επισκόπηση 2026 (άρθρο 2 Καν. (ΕΕ) 2020/1201)
Δειγματοληψία	17/08/2026
Εργαστήριο / μέθοδος	Πρότυπο EPPO PM 7/24 (5)
Επίσημη επιβεβαίωση	12/10/2026
Ξενιστής	*Vitis vinifera* (εγκατεστημένος αμπελώνας)
Οριοθετημένη περιοχή	Προσβεβλημένη ζώνη ακτίνας 50 m και ζώνη ασφαλείας 2.500 m
Στόχος μέτρων	Εκρίζωση

Ο τύπος αλληλουχίας (ST), η πηγή της μόλυνσης, η σοβαρότητα της εστίας και η παρουσία διαβιβαστών **δεν έχουν ακόμη γνωστοποιηθεί**.

Γιατί μας αφορά άμεσα; Πρώτα, επειδή πρόκειται για εγκατεστημένο αμπελώνα και το κρίσιμο ερώτημα της διερεύνησης είναι από πού ήρθε το πολλαπλασιαστικό υλικό, ως γνωστόν η χώρα μας προμηθεύεται πολλαπλασιαστικό υλικό αμπέλου και από άλλα κράτη μέλη. Έπειτα, αν το βακτήριο εγκαθίσταται στο ψυχρότερο κλίμα του Μοζέλα, οι συνθήκες στην Ελλάδα είναι ακόμη πιο ευνοϊκές. Τέλος, οι κυριότεροι διαβιβαστές στην Ευρώπη, τα *Philaenus spumarius* και *Neophilaenus campestris*, είναι κοινά σε όλη τη χώρα και συχνά απαντούν σε υψηλούς πληθυσμούς. Μια είσοδος που θα περνούσε απαρατήρητη θα μπορούσε να εξαπλωθεί γρήγορα.

2. Η κατάσταση στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Ενεργές εστίες υπάρχουν σήμερα σε Ιταλία, Γαλλία, Ισπανία, Πορτογαλία και Λουξεμβούργο, με τα υποείδη *fastidiosa*, *multiplex* και *pauca*. Οι προσβεβλημένες ζώνες όπου εφαρμόζονται μέτρα περιορισμού του βακτηρίου αντί για εκρίζωση απαριθμούνται στο Παράρτημα III του Καν. (ΕΕ) 2020/1201.

Κράτος μέλος – Περιοχή (έτος)	Υποείδος / ST	Κύριοι ξενιστές	Στρατηγική
Λουξεμβούργο – Mertert (2026)	*fastidiosa* / ST υπό προσδιορισμό	*Vitis vinifera*	Εκρίζωση
Ιταλία – Απουλία: Lecce, Brindisi, μέρος Taranto και Bari (2013)	*pauca* / ST53	Ελιά, πολύγαλα, αμυγδαλιά, πικροδάφνη	Περιορισμός (Παραρτ. III, Μέρος Α), από το 2024 περιλαμβάνει και Monopoli, Polignano a Mare, Alberobello
Ιταλία – Απουλία, Bari/Taranto (2024)	*fastidiosa* / ST1· *multiplex* / ST26	Αμυγδαλιά, άμπελος, κερασιά, δαμασκηνιά	Εκρίζωση
Ιταλία – Τοσκάνη (2018), Λάτιο (2021)	*multiplex* / ST87	*Rhamnus alaternus*, σπάρτο, *Cistus*, πολύγαλα, αμυγδαλιά	Εκρίζωση

Κράτος μέλος – Περιοχή (έτος)	Υποείδος / ST	Κύριοι ξενιστές	Στρατηγική
Γαλλία – Κορσική (2015)	*multiplex* / ST6, ST87	Πολύγαλα, *Helichrysum italicum*, *Cistus*, σπάρτο, λεβάντα	Περιορισμός (Παραρτ. III, Μέρος Β)
Γαλλία – PACA (2015)	*multiplex* / ST6, ST7, ST88, ST89· *pauca* / ST53	Καλλωπιστικά, αυτοφυή μεσογειακά, ελιά	Εκρίζωση
Γαλλία – Occitanie (2020)	*multiplex* / ST6	Θαμνώδης αυτοφυής βλάστηση, λεβάντα, αμυγδαλιά	Περιορισμός σε δήμους των Ariège, Aude, Haute-Garonne, Hérault, Tarn (Καν. 2025/2231), εκρίζωση στους λοιπούς
Ισπανία – Βαλεαρίδες (2016)	*fastidiosa* / ST1· *multiplex* / ST7, ST81· *pauca* / ST80, ST53	Αμυγδαλιά, άμπελος, ελιά, αγριελιά	Περιορισμός (Παραρτ. III, Μέρος Γ)
Ισπανία – Αλικάντε (2017)	*multiplex* / ST6	Αμυγδαλιά (~90% των θετικών)	Εκρίζωση
Πορτογαλία – Πόρτο (2019)	*multiplex* / ST7	Αυτοφυή, καλλωπιστικά, αρωματικά	Περιορισμός σε τμήμα της περιφέρειας Porto (Παραρτ. III, Μέρος Δ)
Πορτογαλία – Λισαβόνα, Beira Interior (2022)	*fastidiosa* / ST1, ST2	*Vitis*, *Prunus*, καλλωπιστικά	Εκρίζωση

Η εμπειρία των τελευταίων ετών δείχνει ότι η εκρίζωση πετυχαίνει όταν ο εντοπισμός γίνεται νωρίς και ληφθούν άμεσα μέτρα εκρίζωσης, έτσι εκριζώθηκαν οι εστίες στη Σαξονία της Γερμανίας (2016–2018), στη Μαδρίτη (2018–2022), στην Canosa di Puglia (2020–2022) και στο Αλγκάρβε (2021–2022).

Στην ευρύτερη γειτονιά μας, το subsp. *fastidiosa* έχει αναφερθεί σε αμυγδαλιά και άμπελο στο Ισραήλ, στον Λίβανο και στο Ιράν.

Δύο συμπεράσματα έχουν ιδιαίτερη πρακτική αξία για εμάς:

- **Τα φυτά προς φύτευση είναι η κύρια οδός εισόδου.** Οι γενετικές μελέτες τεκμηριώνουν πολλαπλές, ανεξάρτητες εισόδους στην Ευρώπη μέσω μολυσμένου, συχνά ασυμπτωματικού, φυτικού υλικού.
- **Τα ίδια φυτά μολύνονται από πολλά υποείδη.** Το πολύγαλα, η πικροδάφνη και η ελιά έχουν βρεθεί μολυσμένες και από τα τέσσερα υποείδη που καταγράφονται στη διεθνή βιβλιογραφία.

3. Τι προβλέπει ο Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2020/1201

Το *X. fastidiosa* είναι ενωσιακός επιβλαβής οργανισμός καραντίνας προτεραιότητας (Καν. (ΕΕ) 2019/1702). Ο Καν. (ΕΕ) 2020/1201, στην ενοποιημένη μορφή της 24/11/2025, είναι το βασικό εργαλείο μας. Παρακάτω συνοψίζονται οι διατάξεις του.

3.1 Βασικές έννοιες (άρθρο 1, Παραρτήματα I και II)

- **Φυτά-ξενιστές:** όλα τα φυτά προς φύτευση, εκτός των σπόρων, των γενών ή ειδών του Παραρτήματος I, δηλαδή όσα είναι γνωστό ότι μολύνονται από το βακτήριο οπουδήποτε στον κόσμο.
- **Συγκεκριμένα φυτά:** τα φυτά-ξενιστές του Παραρτήματος II, που έχουν βρεθεί ευπαθή σε ορισμένο υποείδος. Ο κατάλογος είναι οργανωμένος ανά υποείδος (*fastidiosa*, *multiplex*, *pauca*), για παράδειγμα, η *Vitis* περιλαμβάνεται στα συγκεκριμένα φυτά για το subsp. *fastidiosa*.
- **Διαβιβαστής:** έντομο Cicadomorpha που είναι γνωστό ότι μεταδίδει το βακτήριο ή οποιοδήποτε άλλο έντομο ύποπτο για μετάδοση.

3.2 Επισκοπήσεις, επιβεβαίωση και σχέδιο έκτακτης ανάγκης (άρθρα 2–3)

Τα κράτη μέλη διενεργούν κάθε χρόνο επισκοπήσεις βάσει κινδύνου σε αγρούς, οπωρώνες, αμπελώνες, φυτώρια, κέντρα εμπορίας και φυσικά οικοσυστήματα, με στατιστικά ορθό σχεδιασμό σύμφωνα με τις οδηγίες της EFSA.

Θετικό αποτέλεσμα εκτός οριοθετημένης περιοχής επιβεβαιώνεται με δεύτερη μοριακή μέθοδο του Παραρτήματος IV, που εξετάζει διαφορετικό τμήμα του γονιδιώματος, στο ίδιο δείγμα ή εκχύλισμα (παρ. 6). Αν βρεθεί μολυσμένος διαβιβαστής σε περιοχή χωρίς γνωστή παρουσία, ακολουθεί χωρίς καθυστέρηση επισκόπηση σε ακτίνα τουλάχιστον 400 m (παρ. 4α). Σε κάθε φυτικό είδος που βρίσκεται μολυσμένο μέσα σε οριοθετημένη περιοχή γίνεται ταυτοποίηση του υποείδους του βακτηρίου (παρ. 7).

Το σχέδιο έκτακτης ανάγκης (άρθρο 3) επικαιροποιείται, όπου χρειάζεται, έως τις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους. Πρέπει να προβλέπει τους ελάχιστους διαθέσιμους πόρους και αναλυτικές διαδικασίες για την ταυτοποίηση των ιδιοκτητών, την κοινοποίηση της διαταγής απομάκρυνσης και την πρόσβαση σε ιδιωτικές ιδιοκτησίες.

3.3 Οριοθετημένες περιοχές (άρθρα 4–6)

Διάταξη	Τι ισχύει
Καθορισμός (άρθ. 4)	Μετά την επίσημη επιβεβαίωση, χωρίς καθυστέρηση. Αποτελείται από **προσβεβλημένη ζώνη** ακτίνας τουλάχιστον 50 m γύρω από κάθε προσβεβλημένο φυτό και **ζώνη ασφαλείας** πλάτους τουλάχιστον 2,5 km (εκρίζωση) ή 5 km (περιορισμός). Όσο εκκρεμεί η ταυτοποίηση του υποείδους, η οριοθέτηση καλύπτει όλα τα υποείδη.
Μείωση ζώνης ασφαλείας (άρθ. 5 παρ. 1)	Έως 1 km, μόνο όταν υπάρχει υψηλή βεβαιότητα ότι δεν υπήρξε διασπορά: απομάκρυνση όλων των συγκεκριμένων φυτών της προσβεβλημένης ζώνης, αρνητικές εξετάσεις φυτών και διαβιβαστών, επισκόπηση 2,5 km ***(επίπεδο εμπιστοσύνης τουλάχιστον 90% για την ανίχνευση επιπέδου παρουσίας μολυσμένων φυτών 1% (90%/1%)***.
Μη καθορισμός (άρθ. 5 παρ. 3)	Όταν το βακτήριο ήρθε πρόσφατα με τα ίδια τα φυτά που ήταν ήδη μολυσμένα, ή βρέθηκε σε χώρο με φυσική προστασία από διαβιβαστές, και δεν βρέθηκαν μολυσμένοι διαβιβαστές. Ακολουθεί επισκόπηση τουλάχιστον ενός έτους.
Κατάργηση (άρθ. 6)	Μετά από τέσσερα έτη χωρίς εντοπισμό, ή 12 μήνες μετά τον καθορισμό, αν είχε εφαρμοστεί η μείωση του άρθρου 5 και πρόκειται για μεμονωμένο κρούσμα (95%/1%), με εντατική επιτήρηση για δύο ακόμη έτη.

3.4 Μέτρα εκρίζωσης (άρθρα 7–11)

Από την προσβεβλημένη ζώνη απομακρύνονται αμέσως: (α) τα προσβεβλημένα φυτά, (β) τα φυτά με συμπτώματα ή υπόνοια προσβολής, (γ) τα φυτά του ίδιου είδους με το προσβεβλημένο, ανεξάρτητα από την υγεία τους, (δ) φυτά άλλων ειδών που έχουν βρεθεί προσβεβλημένα αλλού στην οριοθετημένη περιοχή και (ε) τα λοιπά συγκεκριμένα φυτά που δεν εξετάστηκαν αμέσως μοριακά (άρθρο 7). Μεμονωμένα δέντρα επίσημα χαρακτηρισμένα ως ιστορικής ή ιδιαίτερης κοινωνικής, πολιτιστικής ή περιβαλλοντικής αξίας μπορούν να εξαιρεθούν, μόνο με ετήσιο έλεγχο και καταπολέμηση των διαβιβαστών.

Πριν και κατά την απομάκρυνση εφαρμόζονται αγωγές κατά των διαβιβαστών σε όλα τα στάδια ζωής τους (άρθρο 8). Τα φυτά καταστρέφονται επί τόπου ή σε κοντινό χώρο εντός της προσβεβλημένης ζώνης, ώστε να μη διασπαρεί το βακτήριο (άρθρο 9). Ακολουθούν ετήσιες επισκοπήσεις: στην προσβεβλημένη ζώνη με σχεδιασμό 90%/0,5% και στη ζώνη ασφαλείας με 90%/1%, όπου τα πρώτα 400 m θεωρούνται υψηλότερου κινδύνου (άρθρο 10). Το κράτος μέλος ιχνηλατεί επίσης την προέλευση των φυτών, ακόμη και όσων διακινήθηκαν πριν από την οριοθέτηση, και ενημερώνει την Επιτροπή και τα κράτη μέλη προέλευσης, διέλευσης και προορισμού (άρθρο 11).

3.5 Μέτρα περιορισμού και φύτευση σε προσβεβλημένες ζώνες (άρθρα 12–18)

Η στρατηγική του περιορισμού του επιβλαβούς οργανισμού επιτρέπεται μόνο στις προσβεβλημένες ζώνες του Παραρτήματος III: στην Απουλία, στην Κορσική και σε δήμους της Occitanie, στις Βαλεαρίδες και σε τμήμα της περιφέρειας Porto. Εκεί απομακρύνονται τα προσβεβλημένα φυτά πριν από την επόμενη περίοδο πτήσης των διαβιβαστών, και η επιτήρηση εστιάζει σε λωρίδα τουλάχιστον 2 km από το όριο με τη ζώνη ασφαλείας (90%/0,7%) και γύρω από φυτά ιδιαίτερης αξίας. Η φύτευση συγκεκριμένων φυτών σε προσβεβλημένες ζώνες επιτρέπεται μόνο υπό τους όρους του άρθρου 18, κατά προτίμηση με ανθεκτικές ή ανεκτικές ποικιλίες.

3.6 Διακίνηση εντός της Ένωσης (άρθρα 19–27)

Κάθε περίπτωση έχει τους δικούς της όρους:

Περίπτωση	Βασικοί όροι
Από εγκεκριμένους τόπους μέσα σε οριοθετημένη περιοχή (άρθ. 19)	Καλλιέργεια σε τόπο εγκεκριμένο κατά το άρθρο 24 για όλο τον κύκλο ή τουλάχιστον 1 έτος, καμία παρουσία βακτηρίου ή διαβιβαστών, επεμβάσεις κατά διαβιβαστών, μεταφορά σε κλειστά δοχεία, μοριακός έλεγχος πριν από τη μετακίνηση (80%/1%).
Είδη που δεν βρέθηκαν ποτέ προσβεβλημένα στην οριοθετημένη περιοχή (άρθ. 20)	Τρία έτη επισκοπήσεων χωρίς εύρημα και δημοσίευση στη βάση δεδομένων της Επιτροπής, επιθεώρηση και μοριακός έλεγχος παρτίδας πριν από τη μετακίνηση (95%/1%), επεμβάσεις κατά διαβιβαστών.
Φυτά in vitro (άρθ. 21)	Εγκεκριμένος τόπος, διαφανή δοχεία, άσηπτες συνθήκες, μητρικά φυτά ελεγμένα.
Φυτά *Vitis* σε λήθαργο από οριοθετημένη περιοχή (άρθ. 22)	Εγγεγραμμένος επαγγελματίας και θερμοθεραπεία με βύθιση σε νερό 50 °C επί 45 λεπτά σε εγκεκριμένη εγκατάσταση, όσο πιο κοντά γίνεται στη μετακίνηση.
Μέσα στις ζώνες (άρθ. 23)	Ετήσια δειγματοληψία του τόπου, αγωγές κατά διαβιβαστών και υπογεγραμμένη δήλωση του παραλήπτη ότι τα φυτά δεν θα βγουν από τις ζώνες.
Έγκριση τόπων παραγωγής (άρθ. 24)	Φυσική προστασία από βακτήριο και διαβιβαστές· τουλάχιστον δύο επιθεωρήσεις ετησίως, η δεύτερη με δειγματοληψία πριν από τη μετακίνηση, άμεση ανάκληση σε εύρημα ή φθορά της προστασίας.
Φυτά που δεν καλλιεργήθηκαν ποτέ σε οριοθετημένη περιοχή (άρθ. 25)	Παρ. 1: εγγεγραμμένος επαγγελματίας, ετήσια επιθεώρηση, δειγματοληψία ανάλογη του κινδύνου. Παρ. 2: πρόσθετοι όροι για τα φυτά υψηλού κινδύνου (ενότητα 4).
Προβασικό υλικό οπωροφόρων (άρθ. 26)	Για *Juglans regia*, *Olea europaea* και είδη *Prunus* που καλλιεργήθηκαν εκτός εγκαταστάσεων προστασίας από έντομα: πιστοποίηση κατά την Εκτ. Απόφαση (ΕΕ) 2017/925 και οπτική επιθεώρηση, δειγματοληψία και μοριακός έλεγχος πριν από τη μετακίνηση.
Φυτοϋγειονομικό διαβατήριο (άρθ. 27)	Υποχρεωτικό για όλα τα ανωτέρω. Στα φυτά του άρθρου 23 προστίθεται δίπλα στον κωδικό ιχνηλασιμότητας η ένδειξη «Προσβεβλημένη ζώνη – XYLEFA» ή «Ζώνη ασφαλείας – XYLEFA».

3.7 Εισαγωγές, επίσημοι έλεγχοι και ενημέρωση (άρθρα 28–35)

Φυτά-ξενιστές από τρίτες χώρες γίνονται δεκτά μόνο αν προέρχονται από χώρα, περιοχή ή τόπο παραγωγής αναγνωρισμένα ως απαλλαγμένα (άρθρα 28–31). Για τα έντεκα φυτά υψηλού κινδύνου απαιτείται επιπλέον ετήσια επιθεώρηση και δειγματοληψία του τόπου παραγωγής (80%/1%). Στον συνοριακό σταθμό πρώτης άφιξης τα φορτία από περιοχές με παρουσία του βακτηρίου δειγματοληπτούνται κατά το ISPM 31 (άρθρο 33).

Μέσα στην Ένωση, τα κράτη μέλη ελέγχουν συστηματικά, σε δρόμους, λιμάνια και αεροδρόμια, τα συγκεκριμένα φυτά που φεύγουν από οριοθετημένες περιοχές, όποιο φυτό δεν συμμορφώνεται καταστρέφεται αμέσως (άρθρο 32). Τέλος, κάθε κράτος μέλος οφείλει να ενημερώνει το κοινό, τους ταξιδιώτες, τους επαγγελματίες και τους μεταφορείς (άρθρο 34).

4. Διακίνηση φυτών-ξενιστών από άλλα κράτη μέλη – Τα φυτά υψηλού κινδύνου

Η κύρια οδός εισόδου του *X. fastidiosa* σε νέες περιοχές είναι τα μολυσμένα, συχνά ασυμπτωματικά, φυτά προς φύτευση και τα έντομα-φορείς που μεταφέρονται μαζί τους. Η πιθανότητα εισόδου με καρπούς ή ξύλο που δεν προορίζεται για πολλαπλασιασμό είναι αμελητέα και με σπόρους ή κομμένα άνθη χαμηλή. Για τη χώρα μας, όπου η ελιά, η αμυγδαλιά και η άμπελος έχουν κρίσιμη οικονομική σημασία και η πικροδάφνη, το πολύγαλα, το δενδρολίβανο και η λεβάντα κυριαρχούν στα έργα πρασίνου, κάθε αποστολή φυτών-ξενιστών από άλλο κράτος μέλος αποτελεί πιθανή οδό εισόδου.

4.1 Γενικοί κανόνες διακίνησης

- Όλα τα φυτά προς φύτευση που διακινούνται εντός της Ένωσης συνοδεύονται από φυτοϋγειονομικό διαβατήριο (άρθρα 78–95 Καν. (ΕΕ) 2016/2031).
- Τα συγκεκριμένα φυτά που δεν έχουν καλλιεργηθεί ποτέ σε οριοθετημένη περιοχή διακινούνται μόνο εφόσον προέρχονται από τόπο εγγεγραμμένου επαγγελματία (άρθρο 65 Καν. (ΕΕ) 2016/2031) που υπόκειται σε ετήσια επίσημη επιθεώρηση, δειγματοληψία και εξέταση με μεθόδους του Παραρτήματος IV (άρθρο 25 παρ. 1).
- Τα συγκεκριμένα φυτά που έχουν καλλιεργηθεί, έστω και για μέρος του κύκλου τους, σε οριοθετημένη περιοχή υπόκεινται στους πολύ αυστηρότερους όρους των άρθρων 19–24, στην πράξη, η έξοδός τους από τις περισσότερες οριοθετημένες περιοχές της ΕΕ δεν επιτρέπεται.
- Όποιος παραλαμβάνει φυτά από άλλο κράτος μέλος γνωστοποιεί γραπτά ή ηλεκτρονικά την άφιξή τους στην κατά τόπο αρμόδια αρχή (άρθρο 7 παρ. 3 π.δ. 37/2021).

4.2 Τα φυτά υψηλού κινδύνου (άρθρο 25 παρ. 2)

Πρόκειται για φυτά που βρίσκονται ξανά και ξανά μολυσμένα στις ευρωπαϊκές εστίες, που μολύνονται από περισσότερα του ενός υποείδη του βακτηρίου και που διακινούνται σε μεγάλους όγκους. Για τη χώρα μας είναι ακριβώς τα είδη που βλέπουμε σε κάθε φυτώριο, κάθε αυλή και κάθε δημόσιο έργο πρασίνου. Σύμφωνα με τον Εκτ. Καν(ΕΕ) 2020/1201, τα ακόλουθα φυτά προς φύτευση, εκτός σπόρων, διακινούνται για πρώτη φορά εντός της Ένωσης μόνο υπό πρόσθετους όρους:

Φυτό	Κοινή ονομασία
Coffea L.	Καφεόδεντρο
Lavandula dentata L.	Οδοντωτή λεβάντα
Nerium oleander L.	Πικροδάφνη
Olea europaea L.	Ελιά
Polygala myrtifolia L.	Πολύγαλα
Prunus dulcis (Mill.) D.A.Webb	Αμυγδαλιά
Lavandula angustifolia Mill.	Λεβάντα η στενόφυλλη
Lavandula × *intermedia* Emeric ex Loisel.	Λεβαντίνη (lavandin)
Lavandula latifolia Medik.	Πλατύφυλλη λεβάντα
Lavandula stoechas L.	Αγριολεβάντα
Salvia rosmarinus Spenn.	Δενδρολίβανο

Οι πρόσθετοι όροι είναι οι εξής:

- Ο τόπος παραγωγής υπόκειται σε ετήσια επίσημη επιθεώρηση από την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους παραγωγής.

- Διενεργείται ετήσια δειγματοληψία και μοριακός έλεγχος (μέθοδοι Παραρτήματος IV) στον κατάλληλο χρόνο, με σχήμα ικανό να ανιχνεύσει με εμπιστοσύνη τουλάχιστον 80% επίπεδο παρουσίας μολυσμένων φυτών 1%.
- Το φυτοϋγειονομικό διαβατήριο φέρει κωδικό ιχνηλασιμότητας, ακόμη και όταν τα φυτά πωλούνται σε τελικούς χρήστες (Καν. (ΕΕ) 2020/1770, όπως ισχύει).

Οι όροι πληρούνται στο κράτος μέλος παραγωγής. Ο Έλληνας παραλήπτης, ωστόσο, οφείλει να ελέγχει ότι το διαβατήριο είναι πλήρες και ότι ο κωδικός ιχνηλασιμότητας επιτρέπει την ταυτοποίηση του τόπου και της παρτίδας προέλευσης.

4.3 Άλλοι ξενιστές που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής

Πέραν του καταλόγου υψηλού κινδύνου, ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται στα είδη που βρίσκονται συχνά μολυσμένα στις ευρωπαϊκές εστίες ή τίθενται σε προτεραιότητα από τη Μεθοδολογία Επισκόπησης 2026, πολλά από τα οποία χρησιμοποιούνται ευρέως σε φυτώρια και έργα πρασίνου: *Spartium junceum* (σπάρτο), *Rhamnus alaternus*, *Myrtus communis* (μυρτιά), *Phillyrea* spp., *Cistus* spp., *Calicotome* spp., *Helichrysum italicum*, *Acacia saligna*, *Westringia*, *Dimorphotheca*, *Euryops*, *Coronilla*, *Metrosideros excelsa*, *Coprosma repens*, *Quercus* spp., *Platanus* spp., *Ulmus* spp., *Acer* spp., *Prunus avium* και *P. persica*. Ενόψει της εστίας στο Λουξεμβούργο, ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται και στο πολλαπλασιαστικό υλικό αμπέλου (*Vitis*), καθώς και στα εσπεριδοειδή.

4.4 Τι ελέγχουμε όταν παραλαμβάνουμε φυτά υψηλού κινδύνου

1. Διαβατήριο σε κάθε μονάδα πώλησης, με κωδικό ιχνηλασιμότητας και αναγνωρίσιμο επαγγελματία προέλευσης.
2. Προέλευση εκτός οριοθετημένης περιοχής. Αν τα φυτά προέρχονται από οριοθετημένη περιοχή, πρέπει να πληρούνται οι όροι των άρθρων 19–24 και το διαβατήριο να το αναφέρει. Ο κατάλογος των οριοθετημένων περιοχών δημοσιεύεται από την Επιτροπή της Ε.Ε.
3. Ειδικοί όροι για ελιά και αμυγδαλιά ως προβασικό υλικό (άρθρο 26) και για αμπέλι σε λήθαργο από οριοθετημένη περιοχή (θερμοθεραπεία, άρθρο 22).
4. Γνωστοποίηση της άφιξης στην κατά τόπο αρμόδια υπηρεσία (άρθρο 7 παρ. 3 π.δ. 37/2021).
5. Χωριστή φύλαξη της νέας παρτίδας μέχρι να ελεγχθεί, και καταγραφή στα αρχεία του επαγγελματία.
6. Κανένα ύποπτο φυτό σε διακίνηση. Κάψιμο στην περιφέρεια των φύλλων, ξήρανση βλαστών ή απότομη εξασθένηση αναφέρονται αμέσως.

5. Υποχρεώσεις και συστάσεις προς φυτωριούχους, μελετητές και εγκαταστάτες έργων πρασίνου

Παρακαλούνται οι τοπικές υπηρεσίες φυτοϋγειονομικού ελέγχου να ενημερώνουν τους επαγγελματίες της περιοχής αρμοδιότητάς τους για τα εξής:

Α. Φυτωριούχοι, κέντρα πώλησης φυτών, ανθαγορές και διακινητές (και μέσω διαδικτύου)

1. Εγγραφή στο Φυτοϋγειονομικό Μητρώο. Κάθε επαγγελματίας που παράγει, εισάγει ή διακινεί φυτά προς φύτευση, και κάθε πωλητής εξ αποστάσεως, εγγράφεται στο επίσημο μητρώο (άρθρο 65 Καν. (ΕΕ) 2016/2031· άρθρο 6 π.δ. 37/2021) και γνωστοποιεί κάθε μεταβολή εντός 30 ημερών.
2. Προμήθεια μόνο από εγγεγραμμένους επαγγελματίες. Φυτά-ξενιστές, και ιδίως τα φυτά υψηλού κινδύνου της ενότητας 4.2, γίνονται δεκτά μόνο με έγκυρο φυτοϋγειονομικό διαβατήριο ανά μονάδα πώλησης, με κωδικό ιχνηλασιμότητας όπου απαιτείται.
3. Έλεγχος προέλευσης. Δεν παραλαμβάνονται φυτά που έχουν καλλιεργηθεί σε οριοθετημένη περιοχή, εκτός αν πληρούνται οι όροι των άρθρων 19–24 και το διαβατήριο φέρει την αντίστοιχη ένδειξη.

4. Γνωστοποίηση άφιξης. Η άφιξη φυτών από άλλο κράτος μέλος γνωστοποιείται στην κατά τόπο αρμόδια υπηρεσία (άρθρο 7 παρ. 3 π.δ. 37/2021).
5. Τήρηση αρχείων. Τηρούνται αρχεία αγορών και πωλήσεων για τουλάχιστον τρία έτη (άρθρο 69 Καν. (ΕΕ) 2016/2031). Οι νέες παρτίδες φυτών-ξενιστών διατηρούνται, κατά το δυνατόν, χωριστά και αναγνωρίσιμες μέχρι τον έλεγχό τους.
6. Άμεση γνωστοποίηση υποψίας. Κάθε φυτό με συμπτώματα καψαλίσματος του περιθωρίου των φύλλων, ξήρανσης βλαστών, χλώρωσης ή γενικής εξασθένησης αναφέρεται αμέσως στην αρμόδια υπηρεσία. Τα ύποπτα φυτά δεν διακινούνται (άρθρο 14 Καν. (ΕΕ) 2016/2031, άρθρο 7 παρ. 4 π.δ. 37/2021). Οι κατευθυντήριες οδηγίες μακροσκοπικού ελέγχου του Μπενάκειου Φυτοπαθολογικού Ινστιτούτου (www.bpi.gr) διευκολύνουν την αναγνώριση των συμπτωμάτων.
7. Έλεγχος φορέων. Συνιστάται η εφαρμογή μέτρων κατά των εντόμων-φορέων (κυρίως *P. spumarius* και *N. campestris*) και της ποώδους βλάστησης που τα φιλοξενεί στους χώρους παραγωγής και αποθήκευσης.

Αξίζει να τονίσουμε ότι, αν το βακτήριο εντοπιστεί στη χώρα μας, ο Εκτ. Κανονισμός (ΕΕ) 2020/1201 επιβάλλει την απομάκρυνση φυτών σε ακτίνα τουλάχιστον 50 m από κάθε προσβεβλημένο φυτό και αυστηρούς περιορισμούς στη διακίνηση σε ζώνη τουλάχιστον 2,5 km γύρω της. Για ένα φυτώριο, αυτό μπορεί να σημαίνει απώλεια ολόκληρης της παραγωγής και αποκλεισμό από την αγορά για χρόνια.

Β. Μελετητές έργων πρασίνου και αναθέτουσες αρχές (ΟΤΑ, φορείς δημοσίων έργων)

1. Να λαμβάνεται υπόψη ο φυτοϋγειονομικός κίνδυνος κατά την επιλογή ειδών, όπου είναι εφικτό, να προτιμώνται είδη μη ξενιστές ή φυτικό υλικό εγχώριας παραγωγής με τεκμηριωμένη προέλευση.
2. Οι τεχνικές προδιαγραφές και τα τεύχη δημοπράτησης να απαιτούν ρητά την προσκόμιση φυτοϋγειονομικού διαβατηρίου και στοιχείων προέλευσης για όλα τα φυτά-ξενιστές, καθώς και τη διατήρησή τους στον φάκελο του έργου.

Γ. Εγκαταστάτες έργων πρασίνου και εργολήπτες

1. Να μην προμηθεύονται φυτά-ξενιστές από άτυπες πηγές ή χωρίς διαβατήριο, ιδίως ώριμα δέντρα ελιάς και μεγάλα φυτά που εισάγονται για άμεσο διακοσμητικό αποτέλεσμα.
2. Να διατηρούν τα διαβατήρια και τα παραστατικά των φυτών κάθε έργου και να τα θέτουν στη διάθεση των ελεγκτικών αρχών.
3. Να ενημερώνουν αμέσως την αρμόδια υπηρεσία για κάθε ύποπτο σύμπτωμα σε φυτά που εγκατέστησαν.

Κυρώσεις. Η διακίνηση φυτών χωρίς το νόμιμο φυτοϋγειονομικό διαβατήριο, η άσκηση δραστηριότητας χωρίς εγγραφή στο Φυτοϋγειονομικό Μητρώο και η μη ενημέρωση της αρμόδιας αρχής για υποψία παρουσίας επιβλαβούς οργανισμού καραντίνας επισύρουν τις διοικητικές και ποινικές κυρώσεις του ν. 2147/1952, όπως ισχύει (άρθρο 10 π.δ. 37/2021).

6. Οδηγίες προς τις υπηρεσίες φυτοϋγειονομικού ελέγχου

Α. Τμήματα Αγροτικής Ανάπτυξης και Ελέγχων (ΤΑΑΕ) – φυτά προς φύτευση

- Εντατικοποίηση των ελέγχων σε φυτώρια, κέντρα πώλησης, κεντρικές ανθαγορές και πωλητές εξ αποστάσεως που διακινούν φυτά (ιδιαιτέρως για τα έντεκα φυτά υψηλού κινδύνου) από Ιταλία, Γαλλία, Ισπανία, Πορτογαλία και πλέον Λουξεμβούργο.
- Ενημέρωση επαγγελματιών στην περιοχή ευθύνης τους.

Β. Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής (ΔΑΟΚ) – επισκοπήσεις και εγκατεστημένα φυτά

- Ολοκλήρωση του προγράμματος επισκοπήσεων 2026 εντός των χρονικών παραθύρων της Μεθοδολογίας επισκόπησης που έχει συντάξει του Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο.

- Προτεραιότητα στις περιοχές υψηλής επικινδυνότητας: γύρω από φυτώρια και κέντρα εμπορίας με υλικό από χώρες με παρουσία του βακτηρίου, σημεία εισόδου, νέες φυτεύσεις έργων πρασίνου και πρόσφατα εγκατεστημένους αμπελώνες με υλικό από άλλα κράτη μέλη.
- Ενημέρωση ΟΤΑ, υπηρεσιών πρασίνου, συνεταιρισμών και καταστημάτων γεωργικών εφοδίων.

Γ. Υπηρεσίες Συνοριακών Σταθμών Φυτοϋγειονομικού Ελέγχου (ΠΚΠΦ & ΠΦΕ και ΔΑΟΚ)

- Αυστηρή εφαρμογή των άρθρων 28–31 και 33 του Καν. (ΕΕ) 2020/1201 στα φορτία φυτών-ξενιστών από τρίτες χώρες, με ιδιαίτερη προσοχή στα φυτά υψηλού κινδύνου και στις χώρες με πρόσφατες αναφορές του παθογόνου.

Η έγκαιρη ανίχνευση και η συνεργασία όλων μας είναι ο μόνος τρόπος να παραμείνει η Ελλάδα απαλλαγμένη από το *Xylella fastidiosa*.

Ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης α.α

Χρήστος Αραμπατζής

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

Α. Για ενέργεια:

- Περιφέρειες της χώρας – Γενικές Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής – Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων – Τμήματα Ποιοτικού και Φυτοϋγειονομικού Ελέγχου
- ΥΠΑΑΤ – Διευθύνσεις Αποκεντρωμένων Υπηρεσιών (με την παράκληση ενημέρωσης των Τμημάτων Αγροτικής Ανάπτυξης και Ελέγχων ευθύνης τους)
- ΥΠΑΑΤ – Διεύθυνση Ποιότητας και Ασφάλειας Τροφίμων – Περιφερειακά Κέντρα Προστασίας Φυτών, Ποιοτικού και Φυτοϋγειονομικού Ελέγχου

Β. Για κοινοποίηση:

- Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο – Εργαστήρια Βακτηριολογίας και Γεωργικής Εντομολογίας
- Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο – Τμήμα Γεωπονίας – Εργαστήριο Φυτοπαθολογίας-Βακτηριολογίας
- Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας
- Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας (για την ενημέρωση των υπηρεσιών πρασίνου των ΟΤΑ)(info@kede.gr)
- Ένωση Περιφερειών Ελλάδας (info@enpe.gr)
- Ένωση Φυτωριούχων Ελλάδας (unionofnurseries@gmail.com)
- Πανελλήνια Ένωση Επαγγελματιών Γεωτεχνικών & Επιχειρήσεων Πρασίνου (info@peegep.gr)
- Σύνδεσμος Επιχειρήσεων Πολλαπλασιαστικού Υλικού (info@sepy.gr)

Γ. Εσωτερική διανομή:

- Γραφείο κ. Υπουργού
- Γραφεία κ. Υφυπουργών
- Γραφείο κ. Γενικού Γραμματέα Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
- Γραφείο κας Προϊσταμένης Γενικής Διεύθυνσης Γεωργίας